

Lezingen: Deut. 6, 1–9 en Joh. 13: 31 - 35

In Trouw is een uitgebreide zoektocht van verschillende auteurs aan de gang over hedendaags fundamentalisme. Wat zoveel inhoudt als het letterlijk opvatten van teksten uit de Bijbel. Is het voor de een geuzennaam, voor de ander een scheldnaam.

Het artikel lezend moest ik meteen denken aan onze *'bible belt'* Die orthodoxe protestantse strook land vanaf Zeeland tot aan Zwolle. In Amerika kennen we ook zo'n groep dat vanuit Europa is komen overwaaien. De Ami's in de VS niet te vergelijken met onze strook (..), die gaan nog een stapje verder. Ze rijden vanuit hun overtuiging nog altijd met paard en wagen binnen de eigen regio.

Maar ook heel dichtbij maak ik die zogenoemde fundi's een beetje mee. Van de week had ik een bijeenkomst van pastores die op vrijwillige basis allerlei vakantie gemeenten in Spanje, Portugal en Turkije in de zomer bedienen. Ik heb daar ook een keer aan meegedaan en deed dienst in Spanje, Denia. De vakantiekerkgangers komen veelal uit de *bible belt*. In de discussie met elkaar bleek hoe belangrijk het was bepaalde voor fundi's cruciale woorden wel of niet te gebruiken, voorzichtig taalgebruik is absoluut geboden. Je raakt ongewild fundamentele waarden aan met gevoelswaarden met een eigen specifieke lading.

Richard Dawkins, de veel geprezen filosoof van tegenwoordig beschrijft zulke *fundamentals* als 'koppig en vasthoudend aan vooroordelen'. Rationele argumenten en zelfs het tegensprekende debat houden zijn niet hun ding. De menselijke taligheid komt dan heel scherp tevoorschijn. Ga je een stap in het gebruiken van modern eigentijdse taal te ver, in plaats van dan is begripsverwarring absoluut aan de orde: De bijbel is dan al snel onfeilbaar, de maagdelijke geboorte en de goddelijkheid geen spel van woorden meer, laat staan een dichtertelijke vrijheid en de doctrine van de vervangende verzoening: (een gevoel waar ook de meest fervente fundi ook niets zinnigs over kunnen zeggen), een gegeven. Nu denk ik dat je in een discussie over religie en godsdienst best het zelfde jargon van woorden kunt gebruiken..... maar de lading zal dan verschillen. Om maar eens een voorbeeld te noemen. Het blijft een raadsel – ook voor de medische stand – hoe menselijk leven tot stand komt. Ja de acties kennen we wel, maar dat uiteindelijke samensmelten van stoffen menselijk leven teweegbrengen.....blijft nog altijd open. Zou het te vergelijken zijn met het vuurmaken met twee stenen? De wetenschap en godsdienst hebben op dit punt verschillende benaderingen. Is het dan de bedoeling dat we als argeloze denkers alles voor waar aan gaan nemen waar argumenten ontbreken? Of ben je alleen maar fundamentalist als jouw godsdienstig uitgangspunt te kort wordt gedaan?

In de ontwikkelingen die wij als 'huis van zingeving' De Tronk de laatste tijd doormaken zou je haast gaan zeggen dat meningen hebben gebotst. Hoe fundamentalistisch ben je als je het woord oecumenisch (het Griekse woord *oikoumene* dat staat voor 'de hele wijde wereld) gaat beperken tot een activiteit tussen instituten? Als *oikoumene* zo moet worden geïnterpreteerd, dan is de oecumene op IJburg (hoe je het ook went of keert) mislukt! En dus trekt ieder van hen zich terug op de eigen bastion. Buiten beschouwing blijft dan dat die hele wijde wereld, de oecumene de mensen zijn, en niet hun instituten.. Mensen die hand en hand met elkaar samengaan, of beter gezegd proberen samen te gaan. Nee, oecumene wil niet zeggen dat er een dwang is tot samengaan, maar juist een samengaan is vanuit een eigen individuele eigenheid.

Geen oecumene als eigenheid van een instituut, dat in de loop der tijden een eigen bouwsel is geworden van gedachten en ideeën, dat afwijkt van de

oorspronkelijke gedachte. Instituten als oneigenlijke kerkelijke machtsblokken. We weten inmiddels hoe flink die instituten uit de pas kunnen lopen.

Als je dan teruggaat naar de eigenlijke betekenis van het woord fundament dan denk je al snel aan een bouwwerk. En zoals ieder bouwwerk zijn stevigheid ontleent aan de fundamente, (overigens een echt bijbels gegeven), zo zou dat ook synoniem kunnen zijn voor iemands levensvisie. Als de bouw van een pand, een bouwwerk klaar is, hoop je dat de constructie dik voor elkaar is, je met een gerust hart als bouwer het terrein kan verlaten en er zeker van zijn dat alles 'zo stevig als een huis staat'.

Met een levensvisie als fundament ligt het wat anders. De luxe om met denken te stoppen in het besef dat het einde bereikt is, gaat niet op. Een waarheid is geen pijler die staat als een huis, maar een gedachte die aan verschillende inzichten onderworpen is. Dat leer je eigenlijk al van jongs af aan af. Moeders met ruziënde kinderen hebben op dit punt een belangrijke taak.

Dat alles leerde het joods volk ook al. De wet stond als een huis, maar de interpretatie 'hoe' met die wet om te gaan kan een driftige discussie teweegbrengen en hopelijk tot de conclusie zal leiden dat waarheden naast elkaar kunnen bestaan. Het gedachten constructies kunnen zijn, die zelfs bóven een werkelijkheid kunnen hangen.

Met de verhalen over Jezus in de eerste boeken van het Nieuwe Testament ontmoeten we Jezus als de man die zijn joodse fundamente, zijn joodse wortels kent, die wet en profeten van huis uit kende. Alle schrijvers, (de evangelisten waren niet de enige die over Jezus schreven), ontmoetten in hun verhalen een Jezus, die niet alleen zijn joodse wortels wist te citeren maar die woorden met goede daden verenigde. Die zijn woorden niet uitsprak omdat het er zo stond, maar omdat hij ze in het gebruik interpreteerde, bruikbaar maakte. Soms door woorden heen keek.

Zo begreep hij dat het *Hoor Israel* uit het boek Deuteronomium zoals we vanmorgen met elkaar gelezen hebben, geen 'wet van meden en Perzen' was. Jezus nam het wel als uitgangspunt, als fundament van denken. Keek om zich heen en interpreteerde de wet binnen de gedachten en opdracht van die alomvattende wet van liefde. Een liefde dat zich niet laat beperken tot de enkeling...

Johannes wiens naam boven het vierde evangelie staat, benaderde zijn visie over Jezus en zijn wet van liefde weer geheel anders. Door zijn taalgebruik wilde hij niet alleen zijn directe toehoorder enthousiast maken, maar 'de hele wijde wereld'. (en die wereld van hun denken was toen niet zo wijd). Hij zag 'die wijde wereld' in mensen verwerkelijkt. Als die wijde wereld, die woorden en daden van die mens Jezus zou navolgen, ervan overtuigd dat die wijde wereld de kracht van de Vader zou ervaren en aanvaarden.

Oecumene is fundament van denken, is als het ware 'wet van liefde' uitgevaardigd voor individuen.

Met de Christus als verwijzer naar die wet en aangever van die goddelijke inbreng is verbondenheid het goede gevolg: een ingebakken zorg voor de ander, een levend lichaam van Christus. Geen verkrampd instituut dat zijn eigen identiteit verdedigt, maar een levende gemeenschap van fundamentele heilzoekers.

Moge dit zo zijn.